

Bratislava, 16. apríla 2021

Číslo: 30122/2020/65

**KONTROLNÁ KOMISIA
ZRIADENÁ V SÚVISLOSTI
S ÚMRTÍM MILANA LUČANSKÉHO
V ÚVV A ÚVTOS PREŠOV**

Záverečná správa

---

www.justice.gov.sk

1. Úvod

1.1. Dňa 4. januára 2021 bola ministerkou spravodlivosti SR Máriou Kolíkovou nariadená kontrola nad výkonom väzby v súvislosti s mimoriadnou udalosťou spočívajúcou v úmrtí obvineného gen. Mgr. Milana Lučanského, ako aj s udalosťami jej predchádzajúcimi v rámci výkonu väzby menovaného.¹⁾

1.2. Kontrolovanými subjektmi boli Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody Prešov (ďalej len „ÚVV a ÚVTOS Prešov“) a Nemocnica pre obvinených a odsúdených a Ústav na výkon trestu odňatia slobody Trenčín (ďalej len „NOO a ÚVTOS Trenčín“).

1.3. Výkon nariadenej kontroly bol realizovaný prostredníctvom Kontrolnej komisie zriadenej v súvislosti s mimoriadnou udalosťou v ÚVV a ÚVTOS Prešov zo 4. januára 2021 (ďalej len „Komisia“).²⁾ Pôsobnosť Komisie a ostatné otázky súvisiace s jej zložením a fungovaním sú upravené v jej Štatúte zo dňa 4. januára 2021,³⁾ ktorý je prílohou tejto správy.

1.4. Členstvom v Komisii boli ministerkou spravodlivosti poverení:

- **Petra Hajšelová** (Národná rada SR)
- **Milan Laurenčík** (Národná rada SR)
- **Juraj Krúpa** (Národná rada SR)
- **Marián Kotleba** (Národná rada SR)
- **Denisa Sáková** (Národná rada SR)
- **Marián Saloň** (Národná rada SR)
- **Radovan Pala** (Kancelária Prezidenta SR)
- **Marián Danaj** (Odborový zväz ZVJS)
- **Zuzana Lališová** (Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou)
- **Ján Petrovič** (médiá)
- **Norbert Moravanský** (súdny znalec – súdne lekárstvo)
- **Anna Šabatová** (bývala Verejná ochrankyňa práv Českej republiky)
- **Dominik Hutko** (médiá)
- **Tomáš Čitbaj** (Kancelária verejného ochrancu práv)
- **Richard Sviežený** (Ministerstvo spravodlivosti SR)
- **Bronislav Pongrác** (Ministerstvo spravodlivosti SR)
- **Pavel Zbojek** (Ministerstvo spravodlivosti SR)

1.5. Na činnosti Komisie sa na jej 1. zasadnutí ako externý expert zúčastnila formou videokonferenčného spojenia Marie **Lukasová** (Kancelária verejného ochrancu práv Českej republiky, členka

---

¹⁾ § 3 ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov v spojení s § 60 ods. 1 písm. b) zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov.

²⁾ § 5 ods. 4 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov v spojení s § 3 ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov.

³⁾ Štatút kontrolnej komisie zriadenej v súvislosti s mimoriadnou udalosťou v ÚVV a ÚVTOS Prešov zo 4. januára 2021.

Európskeho výboru na zabránenie mučeniu a neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu – „Výbor CPT“).

1.6. Za predsedu Komisie bol na jej 1. zasadnutí zvolený *Tomáš Čitbaj* (Kancelária verejného ochrancu práv) a za tajomníka *Richard Sviežený* (Ministerstvo spravodlivosti SR).⁴⁾

2. Predmet kontroly

2.1. Inštitút väzby spolu s inštitútom trestu odňatia slobody predstavuje jeden z najzávažnejších zásahov do základných práv a slobôd, pričom k obmedzeniu slobody v prípade väzby dochádza skôr, ako je osoba právoplatne odsúdená za trestný čin. Intenzite zásahu do základných práv a slobôd by mala zodpovedať aj zvýšená miera garancií, že moc štátu nebude zneužívaná a že miera obmedzenia nebude presahovať nevyhnutný rámec na dosiahnutie jeho účelu. Štátne orgány by mali mať na pamäti, že výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody si vyžaduje prihliadať nielen na potreby ochrany a bezpečnosti, ale aj zabezpečenie takých podmienok, ktoré rešpektujú ľudskú dôstojnosť väznených osôb a ich hodnotu ako ľudskej bytosti. Osobám zbaveným osobnej slobody ostávajú zachované všetky práva, ktoré im nie sú zákonne obmedzené rozhodnutím o väzbe alebo rozhodnutím o výkone trestu. Má sa voči nim uplatňovať čo najmenej obmedzení, nevyhnutných a primeraných zákonnému cieľu, pre ktorý boli uložené.

2.2. Ľudsko-právne garancie pri výkone väzby a výkone trestu vyplývajú nielen z vnútroštátnych predpisov, najmä druhej hlavy Ústavy SR, ale aj z medzinárodných záväzkov. Z hľadiska medzinárodného má na slovenský právny poriadok zrejme najväčší vplyv rozhodovanie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) o individuálnych sťažnostiach vo vzťahu k dodržiavaniu ustanovení Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Predmetným Dohovorom, ako aj samotnými rozhodnutiami ESĽP vo vzťahu k podaným sťažnostiam je Slovenská republika viazaná.

2.3. Dôležitým zdrojom odporúčaní na pôde Rady Európy sú Európske väzenské pravidlá,⁵⁾ ktoré nie sú pre členské štáty priamo záväzné, avšak ESĽP vo svojej rozhodovacej činnosti na ne často odkazuje. Podrobne rozpracované pravidlá vo vzťahu k väzenstvu sú obsiahnuté aj v Pravidlách OSN o minimálnych štandardoch zaobchádzania s väznenými osobami, známych pod názvom „Pravidlá Nelsona Mandelu“.⁶⁾

2.4. Podmienkam vo väzenských zariadeniach sa venuje činnosť Výboru CPT, ktorý bol zriadený na základe Európskeho dohovoru na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, ku ktorému pristúpila aj Slovenská republika.⁷⁾ V súlade s čl. 2 tohto dohovoru každá zmluvná strana povolí Výboru CPT návštevu akéhokoľvek miesta podliehajúceho jej jurisdikcii, kde sa nachádzajú osoby zbavené slobody na základe rozhodnutia štátneho orgánu. Doposiaľ Výbor CPT uskutočnil šesť pravidelných návštev Slovenskej republiky (v r. 1995, 2000, 2005, 2009, 2013 a 2018) a

⁴⁾ čl. 5 bod IV Štatútu.

⁵⁾ Odporúčanie Rec (2006) 2 Výboru ministrov Rady Európy členským štátom o Európskych väzenských pravidlách (11/1/2006).

⁶⁾ The United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (the Nelson Mandela Rules) – 2015.

⁷⁾ oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 26/1995 Z. z.

publikoval o týchto návštevách so súhlasom vlády Slovenskej republiky svoje správy na oficiálnom webovom sídle Výboru CPT.

2.5. Komisia pri preskúvaní udalosti, v dôsledku ktorej došlo k úmrtiu Milana Lučanského počas výkonu väzby, brala do úvahy najmä medzinárodné rámce, upravujúce problematiku ochrany ľudských práv. Ich zmyslom je poskytnutie minimálneho štandardu ľudsko-právnych garancií, ktorých dodržiavanie je nevyhnutné pre zachovanie takého systému, ktorého súčasťou je rešpektovanie ľudskej dôstojnosti.

2.6. Nakoľko bol predmet skúmania komisie zameraný na udalosť úmrtia osoby v moci štátu, bolo v prvom rade potrebné identifikovať tie povinnosti štátu, ktoré súvisia s ochranou života, a to v negatívnom vymedzení povinnosti (do práva na život nezasahovať) ale aj v pozitívnom zmysle (vykonať kroky, ktoré zabránia smrti človeka).

2.7. Podľa článku 2 Dohovoru majú väzni právo na život a pre štátne orgány platí okrem zákazu pozbaviť života človeka aj povinnosť podniknúť kroky na zabránenie úmrtiam, ak je to možné. Táto povinnosť je obzvlášť naliehavá v prípade osôb, ktoré sú v moci štátu vzhľadom na zraniteľnosť, ktorá vyplýva z ich právneho postavenia. Táto preventívna povinnosť sa uplatňuje v prípade, ak je dôvodom ohrozenia života väzenské prostredie, personál väzenského zariadenia, iná osoba vo väzení alebo osoba samotná.

2.8. Z uvedeného vyplýva, že predmetom skúmania Komisie bola najmä tá skutočnosť, či štát, v tomto prípade Zbor väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „ZVJS“) a jeho príslušníci, dodržal svoju povinnosť, ktorou je nezasiahnuť (aktívne) do práva na život Milana Lučanského, a v prípade záveru, že uvedenú povinnosť si ZVJS splnil, bolo úlohou Komisie zamerať pozornosť na to, či ZVJS urobil všetko, čo sa od neho dalo rozumne očakávať, aby zabránil smrti menovaného. Predmetom skúmania bolo z tohto dôvodu aj zaobchádzanie s Milanom Lučanským počas jeho výkonu väzby v ÚVV a ÚVTOS Prešov a NOO a ÚVTOS Trenčín a počas eskortných činností príslušníkov ÚVV a ÚVTOS Banská Bystrica.

2.9. Komisia teda v prvom rade zisťovala, či je možné v prípade mimoriadnej udalosti zo dňa 29. decembra 2020 potvrdiť záver (alebo naopak vzniknúť pochybnosti), ktorý bol prezentovaný ministerkou spravodlivosti Máriou Kolíkovou a bývalým generálnym riaditeľom ZVJS Milanom Ivanom. Podľa medializovanej informácie sa v tento deň Milan Lučanský pokúsil o samovraždu, pričom táto udalosť vyústila do potreby resuscitácie a prevozu menovaného na Klinikum anesteziológie a intenzívnej medicíny FNŠP Prešov, po ktorej napokon dňa 30. decembra 2020 bola konštatovaná smrť menovaného. Rešpektujúc prebiehajúce trestné konanie, ktorého úlohou je zistiť prípadné trestnoprávne aspekty uvedenej udalosti, považovala Komisia za nevyhnutné pre posúdenie udalosti z ľudsko-právneho aspektu z tých informácií, s ktorými sa mohla oboznámiť, čo najviac objektívizovať skutkové okolnosti tak, aby prípadné operatívne, ale aj systémové zmeny, ktorých potreba vyplynie z jej záverov, mohli byť realizované v čo najkratšom čase.

2.10. Z uvedených dôvodov sa Komisia pri preskúvaní písomných podkladov, pri osobnej prehliadke priestorov dotknutých ústavov a vypočutí príslušníkov ZVJS zamerala najmä na zisťovanie, či k udalosti mohlo dôjsť v bezprostrednej alebo aj nepriamej príčinnej súvislosti s použitím násillia zo strany príslušníkov ZVJS, iných väznených osôb, prípadne akejkoľvek inej osoby voči osobe Milana Lučanského. Komisia preto v prvom rade zisťovala, či je možné vylúčiť použitie násillia voči Milanovi

Lučanskému v rámci výkonu jeho väzby, a to predovšetkým v dňoch oboch mimoriadnych udalostí zo dňa 9. decembra 2020 a 29. decembra 2020.

3. Činnosť Komisie:

3.1. Činnosť Komisie bola realizovaná na jej zasadnutiach, ktoré sa uskutočnili v dňoch:

- 4. januára 2021 (MS SR, Bratislava),
- 11. januára 2021 (MS SR, Bratislava),
- 14. januára 2021 (NOO a UVTOS Trenčín),
- 1. februára 2021 (UVV a UVTOS Prešov),
- 8. februára 2021 (MS SR, Bratislava),
- 15. februára 2021 (MS SR, Bratislava),
- 22. marca 2021 (MS SR, Bratislava),
- 16. apríla 2021 (MS SR, Bratislava).

3.2. Komisia pri svojej činnosti vychádzala z písomnosti a ostatných materiálov vyžiadaných ministerstvom spravodlivosti a tajomníkom Komisie v zmysle požiadaviek členov Komisie z ÚVV a ÚVTOS Prešov a NOO a ÚVTOS Trenčín, z osobného vypočutia príslušníkov ZVJS⁸⁾ a z osobných pozorovaní v rámci výjazdových zasadnutí Komisie v ÚVV a ÚVTOS Prešov a v NOO a ÚVTOS Trenčín.

3.3. Členom Komisie boli odovzdané alebo inak sprístupnené nasledovné písomnosti a materiály:

z ÚVV a ÚVTOS Prešov:

- Úradný záznam č. ÚZ – 294/2020 z 9. decembra 2020,
- Úradný záznam č. ÚZ – 295/2020 z 10. decembra 2020,
- Úradný záznam č. ÚZ – 305/2020 z 29. decembra 2020,
- Prehľad o umiestnení obvinených a odsúdených v celách susediacich s celami obv. Milana Lučanského počas jeho umiestnenia v ústave Prešov,
- Denný rozkaz riaditeľa ÚVV a ÚVTOS Prešov č. dr-341/26-2020 z 5. decembra 2020,
- Denný rozkaz riaditeľa ÚVV a ÚVTOS Prešov č. dr-344/26-2020 z 8. decembra 2020,
- Denný rozkaz riaditeľa ÚVV a ÚVTOS Prešov č. dr-364/26-2020 z 28. decembra 2020,
- Evidencia vyšetrovacích úkonov vrátane kópií žiadaniek o predvedenie klienta a kópií z knihy,
- Evidencia vyšetrovacích úkonov,
- Menný zoznam príslušníkov ZVJS vykonávajúcich eskortu z 9. decembra 2020,
- Prehľad o využiteľnosti kapacít a počty obvinených a odsúdených k 7. decembru 2020 a 22. decembru 2020,
- Zoznam lekárskeho ošetrovania Milana Lučanského počas pobytu v ÚVV a ÚVTOS Prešov a zoznam personálu zdravotníckeho zariadenia, ktorý bol v službe počas ošetrovania,
- Žiadosti obvineného o umožnenie používať telefónne zariadenie,
- Iné záznamy z modulu informačného systému agendy obvinených a odsúdených (ďalej len „aplikácia VVVT“),
- Výpis z aplikácie UNITY - Telio slúžiaci na telefonovanie obvinených a odsúdených,

---

⁸⁾ Pre potreby vypočutia pred Komisiou boli príslušníci ZVJS ministerkou spravodlivosti zbavený mlčanlivosti - § 67 zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov (číslo 30122/2020/65 z 13. januára 2021).

- Prehľad o aktivitách a činnostiach obv. Milana Lučanského týkajúcich sa premiestnenia, návštev, balíkov, korešpondencie, telefonických hovorov a evidencie vyšetrovacích úkonov,
- Návrh na prijatie bezpečnostných opatrení v súvislosti s umiestnením obvineného Milana Lučanského v ÚVV a ÚVTOS Prešov zo 7. decembra 2020,
- Detailné informácie o klientovi z aplikácie VVVT,
- Evidenčná karta korešpondencie obvinených,
- Vyjadrenie ku kamerovému záznamu a kamerovému systému,
- Informácia k žiadostiam Milana Lučanského o telefonovanie s obhajcami a s manželkou,
- Výpis z elektrického zabezpečovacieho systému PC OSTRAHA – otváranie ciel a mreží z 8, 9, 22. až 29. decembra 2020,
- Informácia o dočasnom umiestnení odsúdených na cely 130 a 132,
- Stanovisko vedúcej lekárky zdravotníckeho zariadenia ÚVV a ÚVTOS Prešov ku kamerovému záznamu z 29. decembra 2020,
- Stanovisko spojovacieho technika ÚVV a ÚVTOS Prešov k záznamom otvárania ciel a dostupnosti TV kanálov v ústave,
- Stanovisko por. M. V. – samostatného referenta režimu odd. VV a VT k okolnostiam zranenia Milana Lučanského z 9. decembra 2020,
- Stanoviska kpt. PhDr. Ľ.C. vedúceho úseku eskortnej a špeciálnej činnosti oddelenia ochrany a ostatných zúčastnených príslušníkov ZVJS k eskorte do ÚVN Ružomberok z 9. decembra 2020,
- Kamerové záznamy z chodby spredu cely Milana Lučanského z:
  - 8. decembra 2020,
  - 9. decembra 2020,
  - 26. decembra 2020,
  - 27. decembra 2020,
  - 28. decembra 2020,
  - 29. decembra 2020,
- Osobný spis Milana Lučanského vedený v ÚVV a ÚVTOS Prešov,
- Informácia o časovom harmonograme podávania večere v ÚVV a ÚVTOS Prešov od 22. decembra 2020 do 29. decembra 2020.

z NOO a ÚVTOS Trenčín:

- Menný zoznam zdravotníckych pracovníkov v službe od 11. decembra 2020 do 22. decembra 2020,
- Menný zoznam príslušníkov ZVJS referentov režimu v službe od 11. decembra 2020 do 22. decembra 2020,
- Eskorty Milana Lučanského z NOO a ÚVTOS Trenčín s menným zoznamom príslušníkov,
- Žiadosť obvineného o umožnenie používať telefonické zariadenie a žiadosť o návštevu,
- Vyšetrovacie úkony s Milanom Lučanským počas pobytu v NOO a ÚVTOS Trenčín,
- Prehľad odborných správ v kópiách zdravotnej dokumentácie Milana Lučanského vedenej v ZVJS,
- Menný zoznam prokurátorov KP Prešov a OP Prešov – previerka,
- Informácia k žiadostiam Milana Lučanského o telefonovanie s obhajcami a s manželkou.

z Ministerstva spravodlivosti SR:

- Záznam o vykonaní kontroly v NOO a ÚVTOS Trenčín zo 16. decembra 2020,
- Organizačný poriadok ÚVV a ÚVTOS Prešov,
- Organizačný poriadok NOO a ÚVTOS Trenčín,
- Ústavný poriadok pre obvinených v ÚVV a ÚVTOS Prešov,

- Ústavný poriadok pre obvinených v NOO a ÚVTOS Trenčín,
- Rozkaz generálneho riaditeľa ZVJS č. 22/2014 o režimovej činnosti v platnom znení,
- Rozkaz generálneho riaditeľa ZVJS č. 35/2020, ktorým sa vydáva vzorový ústavný poriadok pre obvinených a vzorový ústavný poriadok pre odsúdených v platnom znení,
- Rozkaz generálneho riaditeľa ZVJS č. 1/2017 o vedení evidencie výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody v platnom znení,
- Rozkaz generálneho riaditeľa ZVJS č. 16/2015 o zaobchádzaní s obvinenými a odsúdenými v platnom znení,
- Pokyn generálneho riaditeľa ZVJS č. 5/2019, ktorým sa zjednocuje postup pri aplikácii niektorých ustanovení zákona o výkone väzby a zákona o výkone trestu odňatia slobody,
- Rozkaz generálneho riaditeľa ZVJS č. 6/2008 o poskytovaní zdravotnej starostlivosti obvineným a odsúdeným v platnom znení,
- Zákon č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v platnom znení,
- Zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení, a

od externého experta (Marie Lukasová):

- Kontrola v prípade úmrtí vazebne stíhané osoby,

z Krajskej prokuratúry Prešov

- odpoveď na žiadosť o súčinnosť (list číslo č. 1Kv 28/20/7700-96 z 23. februára 2021).

3.4. Komisia v rámci svojej činnosti vypočula príslušníkov ZVJS:

z ÚVV a ÚVTOS Prešov:

- *plk. Mgr. Norbert **Kundrák** – riaditeľ ústavu*
- *npor. Bc. M. S. – zástupca vedúceho zmeny úseku strážnej činnosti oddelenia ochrany*
- *kpt. Mgr. M. Š. – vedúci zmeny úseku strážnej činnosti oddelenia ochrany*
- *npor. L. K. – samostatný referent režimu oddelenia výkonu väzby a výkonu trestu*
- *pprac. J. V. – samostatný referent režimu oddelenia výkonu väzby a výkonu trestu*
- *npor. MUDr. A. Z. – vedúci lekár zdravotníckeho zariadenia*
- *mjr. Mgr. I. S. – vedúci skupiny psychologickéj a konzultačnej činnosti*

z NOO a ÚVTOS Trenčín:

- *plk. Ing. Miloš **Drgo** – riaditeľ ústavu*
- *pplk. MUDr. D.P. – zástupca riaditeľa pre nemocnicu pre obvinených a odsúdených a primár oddelenia neurológie a iných špecializovaných odborov*
- *pplk. MUDr. B.Š. – primár psychiatrického oddelenia*
- *kpt. MUDr. P. Š. – lekár psychiatrického oddelenia*
- *mjr. Mgr. K.S. – vedúci oddelenia výkonu väzby a výkonu trestu*
- *npor. I. B. - samostatný referent režimu výkonu väzby a výkonu trestu*
- *npor. J. Z. - samostatný referent režimu výkonu väzby a výkonu trestu*

z ÚVV a ÚVTOS Banská Bystrica:

- *npor. JUDr. L. M. – veliteľ eskorty*
- *nstržm. M. K. – člen eskorty*

3.5. Pred prijatím záverečnej správy členovia Komisie nevzniesli ďalšie požiadavky na predloženie písomností alebo materiálov, rovnako ani ďalšie požiadavky na vypočutie príslušníkov ZVJS či iné návrhy na doplnenie podkladov pre prijatie záverečnej správy Komisie.

4. Prístup k údajom zo zdravotnej dokumentácie

4.1. Komisia nemala prístup k údajom zo zdravotnej dokumentácie Milana Lučanského, z dôvodu neudelenia súhlasu rodiny - absencia splnomocnenia na základe písomného plnomocenstva manželky nebohého podľa § 25 písm. c) zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.⁹⁾

4.2. V rámci vypočutia zdravotníckych pracovníkov ZVJS bola Komisia vo vzťahu k údajom zo zdravotnej dokumentácie limitovaná povinnosťou zdravotníckych pracovníkov zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli v súvislosti s výkonom svojho povolania - § 80 ods. 3 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve v znení neskorších predpisov. Žiadosť o zbavenie povinnosti mlčanlivosti zdravotníckych pracovníkov ZVJS v zmysle § 80 ods. 4 tohto zákona Komisia nepodala z dôvodu absencie právneho základu pre takýto postup.

4.3. Komisia požiadala o súčinnosť dozorového prokurátora Krajskej prokuratúry Prešov v trestnej veci týkajúcej sa úmrtia Milana Lučanského, ktorým požiadala o sprístupnenie predbežnej správy z pitvy, alternatívne o poskytnutie odpovedí na otázky týkajúce sa bezprostrednej príčiny smrti na základe vykonanej pitvy, presného času konštatovania smrti Milana Lučanského a prvotnej (základnej) príčiny smrti podľa výsledkov pitvy.¹⁰⁾ Krajská prokuratúra Prešov listom č. 1Kv 28/20/7700-96 z 23. februára 2021 oznámila, že požadovanú súčinnosť nie je oprávnená poskytnúť z dôvodu absencie právneho základu pre takýto postup.

5. Vecné zistenia

5.1. Komisia sa po prihliadnutí k vyššie definovaným limitám podkladov - najmä zdravotnej dokumentácie Milana Lučanského a predbežnej pitevnej správy zamerala najmä na interpretáciu okolností samotného úmrtia Milana Lučanského a na okolností a udalostí, ktoré mu predchádzali (predovšetkým mimoriadna udalosť z 9. decembra 2020).

---

⁹⁾ Stretnutie ministerky spravodlivosti so splnomocneným zástupcom rodiny nebohého JUDr. Miroslavom Radačovským zo dňa 7. januára 2021 (MS SR, Bratislava).

¹⁰⁾ List Ministerstva spravodlivosti SR číslo 19436/2021/60 zo dňa 11. februára 2021.

Udalosť zo dňa 29. decembra 2020 v ÚVV a ÚVTOS Prešov, ktorá vyústila do potreby resuscitácie a prevozu Milana Lučanského na Kliniku anestéziológie a intenzívnej medicíny FNŠP J. A. Reimana Prešov, po ktorej napokon dňa 30. decembra 2020 bola konštatovaná smrť Milana Lučanského:

5.2. Komisia opakovane vzhľadla kamerový záznam z bezpečnostných kamier zo dňa 29. decembra 2020 snímajúcich priestor chodby pred celou č. 114, v ktorej bol umiestnený Milan Lučanský, ako aj kamerové záznamy z predchádzajúcich dní za účelom porovnania časov vydávania večere aj počas predchádzajúcich dní pred inkriminovaným dňom 29. decembra 2020. Komisia podotýka, že kamerový systém nezachoval nepretržitý záznam, podľa vyjadrenia riaditeľa ÚVTOS Prešov je záznam aktivovaný na základe pohybového senzora a zachytáva len tie časové úseky, počas ktorých je v zábere kamery detekovaný pohyb. Komisia k udalosti vypočula relevantných príslušníkov ZVJS, riaditeľa ústavu a hlavnú lekárku ÚVV a ÚVTOS Prešov a preštudovala dostupné úradné záznamy a ostatné písomnosti.

5.3. Z kamerového záznamu z 29. decembra 2020 bolo možné zistiť, že v uvedený deň Milan Lučanský opustil celu len dva krát, a to za účelom návštevy lekárky a pohovoru s ústavným psychológom, pričom pri návrate na celu (odvtedy už potom celu neopustil) neboli na kamerovom zázname identifikované žiadne viditeľné znaky násillia na tele menovaného v danom čase či evidentné zmeny správania alebo pohybu poukazujúce na prekonávanie bolesti či iné vizuálne pozorovateľné ťažkosti. Milan Lučanský v čase jeho návratu do cely od lekárky o 12:01 hod. mal v ruke biely predmet, ktorým bol podľa vyjadrení ošetrojúcej lekárky gáza, avšak zo záznamu túto skutočnosť nebolo možné jednoznačne overiť. V čase od návratu na celu po pohovore s ústavným psychológom až do času inkriminovanej udalosti cela č. 114 nebola otvorená, príslušníkmi ZVJS boli na základe nariadeného zvýšeného dohľadu realizované vizuálne kontroly Milana Lučanského v pravidelných 30-minútoých intervaloch. Následne bola cela č. 114 otvorená až v čase vydávania večere (16:39 hod.) a to potom, čo Milan Lučanský nereagoval na výzvu príslušníka ZVJS na odobratie večere, za účelom preverenia obvineného a následného poskytnutia neodkladných život zachraňujúcich úkonov. Časové okolnosti otvárania cely č. 114 v priebehu dňa 29. decembra 2020 bolo Komisii umožnené preveriť okrem samotného kamerového záznamu aj z výpisu z elektrického zabezpečovacieho systému PC OSTRAHA – otváranie ciel a mreží, ktorý zaznamenáva každé otvorenie a zatvorenie dverí a mreže cely. Na základe týchto zistení Komisia dospela k presvedčeniu, že v čase udalosti sa v cele spolu s Milanom Lučanským nenachádzala žiadna ďalšia osoba. Na videozáznamoch nebola zaznamenaná ani žiadna iná osoba, ktorá by sa nachádzala či zotrvala na chodbe v blízkosti cely.

5.4. Komisia k okolnostiam udalosti uvádza, že v čase o 16:30 hod. dňa 29. decembra 2020 bola podľa úradných záznamov (potvrdené kamerovým záznamom) vykonaná posledná vizuálna kontrola Milana Lučanského v režime nariadeného zvýšeného dohľadu (polhodinové intervaly z dôvodu jeho zaradenia do rizikovej skupiny č. 2); kontrola mala byť vykonaná bez zistenia nedostatku; menovaný mal reagovať údajne zdvihnutím hlavy. Komisia sa zhodla, že nie je možné objektívne identifikovať zrakový vnem, t.j. čo konkrétny referent v danom čase mohol reálne vidieť cez priezor dverí, nakoľko podľa kamerového záznamu išlo o momentový časový úsek v trvaní cca 1 sekundy.

5.5. V čase o 16:39 hod. dňa 29. decembra 2020 bola vydávaná večera a tento časový údaj je zároveň časovým údajom, od ktorého sa odvíjajú ďalšie udalosti a jednotlivé časovo podmienené úkony realizované zúčastnenými osobami.

5.6. Komisia v prvom rade uvádza, že mechanizmus obesenia je medicínsky možný aj pri uplatnení len čiastkovej tiaže osoby v škrtidle naloženom na oblasť krku, t.j. môže ísť buď len o tiaž samotnej hlavy (cca 5 kg) alebo tiaž len časti tela. Pri obesení nemusí ísť teda nevyhnutne o pôsobenie tiaže celého ľudského tela v úplnom závесе tak, že telo sa nachádza vo vertikálnej pozícii a dolné končatiny sa v celom rozsahu nedotýkajú úrovne podložky.

5.7. Podľa opisu príslušníkov ZVJS sa Milan Lučanský nachádzal v polohe v ľahu na bruchu na posteli. Hlava smerovala k dverám a dolné končatiny smerom k oknu cely č. 114. Horné končatiny boli zohnuté v lakťových kĺboch a nachádzali sa pod telom. Takáto opísaná poloha môže viesť k dokonanej samovražde obesením, pretože je splnená základná podmienka mechanizmu dusenia, t.j. kompresia krku a krčných anatomických štruktúr (tepny, žily, hrtan, koreň jazyka, blúdivý nerv) škrtidlom.

5.8. V súvislosti s polohou Milana Lučanského, v ktorej bol nájdený, Komisia uvádza, že na vlastnom výjazdovom zasadnutí v ÚVV a ÚVTOS Prešov nedokázala vyhodnotiť a spoľahlivo preveriť, aký vizuálny vnem mohol nastať u referenta ZVJS, ktorý uviedol, že obvinenému už v čase obesenia nebolo vidieť hlavu ani plecia v ležiacej polohe na posteli. Na vizuálny vnem referenta mohla mať vplyv poloha postele, jej prípadne odsunutie od okna, no išlo by len o limitný posun, pretože by posteľ v cele vzápätí narazila do umývadla za plastovou stenou WC.

5.9. Po vojení do cely referenti podľa ich vyjadrenia zistili, že obvinený leží na posteli na bruchu s hlavou tesne nad čelom postele, okolo krku mal jedenkrát obtočenú ústavnú teplákovú bundu, ktorá bola uviazaná za rukávy o hornú konštrukciu poschodovej postele. Komisia opakovane uvádza, že v opisovanej polohe je možné vytvoriť také podmienky tlaku a kompresie vnútro-krčných štruktúr, ktoré môžu navodiť stav dusenia kombinovaným mechanizmom pritlačenia krčných tepien a dýchacích ciest, prípadne aj útlaku na blúdivý nerv. V každom prípade opisovaným mechanizmom mohlo dôjsť k strate vedomia po pritlačení krčných tepien a k následnému zastaveniu krvného obehu s potrebou bezprostrednej resuscitácie po uvoľnení škrtidla z krku Milana Lučanského.

5.10. Komisia preverila všetky dostupné informácie o bezprostrednom postupe príslušníkov ZVJS. Išlo najmä o zabezpečenie resuscitačnej polohy tela na podlahe cely jeho premiestnením z postele na podlahu. Resuscitácia prebehla v súlade s postupmi správnej resuscitačnej starostlivosti a to aj po zohľadnení použitia prineseného defibrilátora, o čom *ex post* svedčí aj samotná úspešnosť komplexnej resuscitácie na mieste zásahu záchrannou zdravotnou službou (posádka rýchlej lekárskej pomoci, RLP).

5.11. Komisia osobitne oceňuje schopnosť bezprostrednej reakcie referentov ZVJS práve pri zabezpečení adekvátnych podmienok pre poskytnutie prvej pomoci spojenej s vonkajšou masážou srdca a dýchaním z úst do úst poskytovanému Milanovi Lučanskému. Komisia nezistila žiadne také okolnosti, ktoré by poukazovali na možnosť iného adekvátnejšieho postupu pri poskytovaní prvej pomoci po zistení, že sa menovaný nachádza v bezvedomí v polohe ležmo na bruchu na posteli s obmotanou bundou okolo krku. Referenti ZVJS podľa dostupných podkladov prípadu vyčerpali všetky možnosti vedúce k obnoveniu základných životných funkcií Milana Lučanského.

5.12. Komisia po vyhodnení vyššie uvedených dostupných faktov udalosti z 29. decembra 2020, výpisu z elektrického zabezpečovacieho systému PC OSTRAHA – otváranie ciel a mreží a hlavne kamerových záznamov z priestoru chodby pred celou č. 114 konštatuje, že nezistila žiadne také nezrovnalosti či iné významné okolnosti, ktoré by spochybňovali verziu úmyselného sebaškodenia

Milana Lučanského obesením na ústavnej bunde pripevnenej o rám hornej kovovej poschodovej postele.

5.13. Komisia nekonštatuje ani žiadne také zistenia a závery, ktoré by poukazovali na akúkoľvek aktívnu účasť inej osoby na udalosti zo dňa 29. decembra 2020 v cele č. 114. Rovnako členovia komisie nezistili **pri vypočutí zúčastnených osôb** žiadne podozrenie na prítomnosť takých poranení na tele Milana Lučanského zo dňa 29. decembra 2020, ktoré by poukazovali na aktívnu obranu zo strany menovaného, či okolnosti poukazujúce na akúkoľvek nežiaducu manipuláciu inej osoby či osôb s jeho telom.

5.14. Komisia na základe jej dostupných podkladov môže len opodstatnene predpokladať, že po obnove základných životných funkcií obvineného Milana Lučanského (úspešná resuscitácia) vďaka prvotným úkonom prvej pomoci referentov ZVJS a následnej resuscitačnej starostlivosti posádkou záchranej zdravotnej služby, bol realizovaný transport na Klinikum anestéziológie a intenzívnej medicíny Fakultnej nemocnice J. A. Reimana v Prešove za účelom po-resuscitačnej zdravotnej starostlivosti s dôrazom na neuroprotektívny režim Milana Lučanského (snaha o ochranu a obnovu funkcií centrálného nervového systému po hypoxickom ataku), čo je štandardný postup v podobných prípadoch.

5.15. Komisia taktiež predpokladá, že po prvotnej aplikácii analgosedácie (umelý spánok) došlo v priebehu nasledovných hodín k diagnostike nezvratných známkov mozgovej smrti vplyvom zhubného (malígneho) opuchu mozgu, čo vyústilo do konštatovania smrti dňa 30. decembra 2020 v bližšie nezistenom čase.

5.16. Komisia nedisponovala žiadnou informáciou o predbežnom výsledku vykonanej pitvy nariadenej podľa § 156 Trestného poriadku Úradom inšpekčnej služby MV SR. Komisia v rámci vypočutia hlavnej lekárky ÚVV a ÚVTOS Prešov zistila, že menovaná lekárka bola prítomná počas celého úkonu pitvy. Účasť hlavnej lekárky ÚVV a ÚVTOS Prešov pri pitve tela Milana Lučanského bola Komisii komunikovaná s odvolaním sa na § 56 ods. 4 Rozkazu generálneho riaditeľa ZVJS č. 6/2008 o poskytovaní zdravotnej starostlivosti,¹¹⁾ ktorý historicky sleduje preventívno-edukatívnu funkciu ošetrojúcich zdravotníckych pracovníkov ZVJS. Komisia v tomto ohľade vzniesla určité pochybnosti k vhodnosti prítomnosti lekárov ZVJS pri pitve osoby zomrelej v zariadení na výkon väzby alebo v zariadení na výkon trestu odňatia slobody a to vo vzťahu k potencionálnej neskoršej zmene procesného postavenia ošetrojúcich lekárov v rámci prebiehajúceho trestného konania.

5.17. Komisia považuje úmyselné sebapoškodenie obesením, t.j. násilnú príčinu smrti z hľadiska jej definície WHO (Svetová zdravotnícka organizácia) za očakávaný súdnolekársky záver znaleckého posudku z pitvy tela Milana Lučanského nariadenej podľa § 156 Trestného poriadku.

5.18. Komisia sa po vylúčení aktívnej účasti inej osoby na smrti Milana Lučanského zamerala na zisťovanie, ako s menovaným zaobchádzali príslušníci ZVJS počas jeho výkonu väzby, či u neho zisťovali riziko samovražedného konania a či vykonali opatrenia, ktorými mohli samovražde Milana Lučanského zabrániť.

---

¹¹⁾ „(4) U zomrelého obvineného alebo odsúdeného sa musí podľa osobitného predpisu vykonať pitva, ktorej sa zúčastní lekár príslušného zdravotníckeho zariadenia zboru.“

5.19. Podľa judikatúry ESĽP je povinnosťou zamestnancov väzenskej služby vykonať všetky nevyhnutné opatrenia, ktoré je možné od nich rozumne považovať, aby zabránili nebezpečenstvu spáchania samovraždy, ak je takéto riziko identifikované. Príkladom je rozhodnutie ESĽP vo veci *Renolde proti Francúzsku*, v ktorom konštatoval porušenie čl. 2 Dohovoru z dôvodu, že vnútroštátne orgány neprijali všetky nevyhnutné opatrenia na ochranu práva na život väznenej osoby, ktorá trpela duševnou chorobou, a ktorá spáchala samovraždu vo väzení obesením. Súd konštatoval povinnosť prijať preventívne opatrenia na ochranu života jednotlivca pred inou osobou, ale aj pred ním samým, zároveň tiež uviedol, že tento záväzok je potrebné vykladať takým spôsobom, aby na vnútroštátne orgány nebolo uvalené nespĺniteľné bremeno či neprimerané bremeno. ESĽP sa zaoberal otázkou, či vnútroštátne orgány vedeli alebo mali vedieť o skutočnosti, že existuje bezprostredné nebezpečenstvo samovražedného konania, a ak áno, či urobili všetky opatrenia, aby tomuto konaniu zabránili. ESĽP zistil, že aj napriek pravidelnému dohľadu zdravotníckeho personálu a medikamentóznej liečbe dochádzalo k znepokojivému správaniu väznenej osoby, ako napr. útok na dozorca, stopy po predchádzajúcom sebapoškodzovaní, nesúvislé výroky alebo vyjadrenie samovražedných myšlienok. Preto konštatoval, že príslušné orgány mali vedomosť o bezprostrednom riziku samovražedného konania. Pri skúmaní otázky, či boli prijaté nevyhnutné opatrenia na zabránenie samovraždy, ESĽP v tejto veci zistil, že väzenská služba vyvinula úsilie v podobe častých kontrol zdravotníckym personálom, umiestnením väznenej osoby do samostatnej cely a zvýšeným dohľadom v samoväzbe. ESĽP síce nekonštatoval známky nedbalosti ani nedostatočného dohľadu zo strany väzenskej služby, avšak vzhľadom na svoju predchádzajúcu judikatúru (*Rivière proti Francúzsku*) zdôraznil, že väznené osoby trpiace závažným duševným ochorením by mali byť prijaté do zdravotníckeho zariadenia, ktoré má byť na tieto účely zriadené aj s potrebným vybavením a odborným personálom. V tomto prípade o takomto umiestnení príslušné orgány neuvažovali, navyše ani nebol vypracovaný odborný posudok o tom, či je väznenie osoby v súlade s jej duševným stavom. Keďže väznená osoba nebola prijatá do psychiatrického zariadenia, súd poznamenal, že jej mala byť aspoň poskytnutá liečba, zodpovedajúca vážnosti jej stavu. ESĽP prihliadol tiež na skutočnosť, že väznenej osobe bol napriek jej psychickému stavu uložený trest samoväzby po dobu 45 dní. Na základe týchto zistení ESĽP konštatoval porušenie čl. 2 Dohovoru.

5.20. V prípade *Sellal proti Francúzsku* ESĽP nekonštatoval porušenie čl. 2 Dohovoru v prípade samovraždy väznenej osoby obesením napriek tomu, že táto trpela duševnou chorobou a väzenské orgány o tom mali vedomosť. Väznenej osobe bola diagnostikovaná schizofrénia, bola sledovaná psychiatrom a užívala lieky. ESĽP tiež zistil, že nariadená dočasná hospitalizácia z dôvodu odmietania liečby bola následne ukončená, práve preto, že dotýčny začal spolupracovať a liečbu prijal. Ten zároveň samovražedné sklony vyslovene poprel. Vnútroštátne orgány postupovali obozretne a vyplnili tabuľku rizika samovraždy s vyhodnotením, že riziko u tejto osoby nezistili. ESĽP na základe toho rozhodol, že vnútroštátne orgány nemali povinnosť prijať preventívne opatrenia na zabránenie samovraždy, keďže riziko samovražedného konania nezistili, preto neporušili čl. 2 Dohovoru.

5.21. Z judikatúry ESĽP je teda možné vyvodiť, že vedomosti štátnych orgánov o riziku samovraždy zodpovedá ich povinnosť podniknúť primerané kroky na jej zabránenie. Pojem „primerané kroky“ však neznamená, že by sa mala úplne vylúčiť autonómia alebo dôstojnosť osoby. Preto je potrebné voliť v individuálnom prípade vhodné prostriedky, spočívajúce najmä v zvýšení dohľadu a poskytnutí primeranej zdravotnej starostlivosti o fyzické a duševné zdravie. Európske väzenské pravidlá požadujú, aby sa zdravotný personál vo väzení snažil zisťovať a liečiť fyzické alebo duševné choroby alebo poruchy (pravidlo 40.4) a aby boli poskytované všetky potrebné lekárske, chirurgické a psychiatrické služby

vrátane služieb dostupných v komunite (pravidlo 40.5). Tieto pravidlá tiež požadujú, aby každé väzenie malo primerane vyškolený personál v zdravotníctve (pravidlo 41.4). Lekár musí venovať osobitnú pozornosť diagnostike telesných alebo duševných chorôb (pravidlo 42.3.b), a identifikácii psychického alebo iného stresu spôsobeného zbavením slobody (pravidlo 42.3.e). Lekári podajú správu riaditeľovi väznice vždy, keď dospejú k záveru, že je vážne ohrozené fyzické alebo duševné zdravie väzňa v prípade pokračovania uväznenia alebo pri akejkoľvek podmienke uväznenia, vrátane podmienok samoväzby (pravidlo 43.3).

5.22. Súčasťou ľudsko-právnych štandardov je aj zabezpečenie riadneho prístupu k zdravotníckym službám pre väznené osoby, porovnateľným s tými, ktoré sú k dispozícii v komunite. Európske väzenské pravidlá v pravidle 40 nabádajú väzenské orgány, aby poskytovali všetky potrebné lekárske, chirurgické a psychiatrické služby, bez diskriminácie založenej na ich právnom postavení. Pravidlo 47.1 hovorí, že na pozorovanie a liečbu väzňov trpiacich duševnými poruchami alebo abnormalitami musia byť k dispozícii špecializované väznice alebo oddiely pod lekárskou kontrolou, zatiaľ čo pravidlo 47.2 stanovuje, že väzenská lekárska služba zabezpečí psychiatrické ošetrovanie všetkých väzňov a bude venovať osobitnú pozornosť prevencii samovrážd.

5.23. Riadne vedenie záznamov a efektívna výmena informácií v rámci väzenského systému sú pre účely prevencie samovrážd a podpory ich dôkladného vyšetrovania mimoriadne dôležité. Pravidlo 15 Európskych väzenských pravidiel stanovuje, že pri prijatí by sa mal viesť záznam o všetkých viditeľných zraneniach a sťažnostiach väznenej osoby na predchádzajúce zlé zaobchádzanie.

5.24. V Pravidlách OSN o minimálnych štandardoch zaobchádzania s väznenými osobami (Pravidlá Nelsona Mandelu) sa kladie značný dôraz na úlohu zdravotníckeho personálu. Pravidlo 30 ustanovuje, že lekár alebo iný kvalifikovaný zdravotnícky personál musí prehliadnuť, vyšetriť a porozprávať sa s každou väznenou osobou čo najskôr po jej prijatí a potom podľa potreby. Pravidlá požadujú, aby sa osobitná pozornosť venovala identifikácii potrieb zdravotnej starostlivosti, prípadnému zlému zaobchádzaniu pred prijatím, ako aj všetkým prejavom psychického alebo iného stresu vyvolaného uväznením, vrátane rizika samovraždy alebo sebapoškodzovania. Potom by sa mali prijať všetky vhodné individuálne opatrenia. Lekár je povinný informovať riaditeľa väznice vždy, keď sa domnieva, že fyzické alebo duševné zdravie väznenej osoby bolo alebo bude nepriaznivo ovplyvnené pokračujúcim uväznením alebo akoukoľvek podmienkou uväznenia (pravidlo 33). Zdravotnícky personál tiež bezodkladne informuje riaditeľa väznice o akýchkoľvek nepriaznivých účinkoch disciplinárnych sankcií alebo iných obmedzujúcich opatrení na fyzické alebo duševné zdravie väzňa a informuje riaditeľa, ak považuje za potrebné ukončiť alebo zmeniť tieto opatrenia z dôvodov fyzického alebo duševného zdravia (46.2).

5.25. Z podkladov, ktoré mala Komisia k dispozícii, bolo zrejmé, že Milan Lučanský po nástupe do väzby v ÚVV a ÚVTOS Prešov prešiel vstupnou zdravotnou prehliadkou, pri ktorej neboli zistené známky predchádzajúceho násillia. Komisia mala k nahliadnutiu aj fotografie tváre menovaného vyhotovené počas jeho nástupu do väzby, na ktorej neboli viditeľné známky zranenia. Pri pohovore s referentom režimu po nástupe do väzby bola Milanovi Lučanskému ponúknutá možnosť konzultácie s ústavným psychológom, zároveň bol z dôvodu možných adaptačných problémov (prvý krát vo výkone väzby) zaradený do rizikovej skupiny č. 1 – zvýšená pozornosť. Nakoľko v preskúmanom prípade mala Komisia vedomosť o tom, že Milanovi Lučanskému bola počas jeho pobytu vo väzbe poskytnutá

zdravotná starostlivosť v súvislosti so zranením pravého oka z 9. decembra 2020, zamerala sa na otázky, súvisiace s možnou identifikáciou samovražedného rizika v súvislosti s touto udalosťou.

Udalosť zo dňa 9. decembra 2020, pri ktorej došlo k poraneniu pravého oka Milana Lučanského:

5.26. K danej udalosti došlo v noci zo dňa 8. decembra 2020 na 9. decembra 2020 v cele č. 131 v ÚVV a ÚVTOS Prešov. Komisia podľa dostupných opisných medicínskych informácií, najmä však na základe vypočítania príslušníkov ZVJS a zdravotníckych pracovníkov v ÚVV a ÚVTOS Prešov, ako aj zdravotníckych pracovníkov a lekárov v NOO a ÚVTOS Trenčín konštatovala, že Milan Lučanský utrpel najpravdepodobnejšie tupý úraz pravého oka. Malo ísť najpravdepodobnejšie o pomliaždenie pravého oka so vznikom krvného výronu okolo pravého oka - ako prejav pôsobenia tupého vonkajšieho mechanického násillia na oblasť pravého oka. Podľa reprodukovovaných vyjadrení Milana Lučanského malo k úrazu pravého oka dôjsť tak, že nemohol spať, prechádzal sa po cele, mohla mu byť aj zima a chôdzou po cele pri slabom osvetlení sa snažil zahriať (informácia, ktorú uviedol Milan Lučanský pri jednom z pohovorov so psychológom a v rámci kontroly ministerstva spravodlivosti z 15. decembra 2020); pri pohybe mal zakopnúť o šľapku, resp. šľapka sa po jej pristúpení mohla posunúť po hladkej podlahe cely a Milan Lučanský sa mal udrieť oblasťou pravej strany tváre o hornú časť (roh) poschodovej postele, ktorá sa v cele nachádzala. Takýmto mechanizmom malo dôjsť k pomliaždeniu oblasti pravého oka, ako aj samotnej pravej očnej gule.

5.27. Komisia teda úraz pravého oka chápe ako pomliaždenie samotnej očnej gule a jej okolia, bez akéhokoľvek primárneho (úrazového) poškodenia skeletu očnice či inej časti tvárovej časti lebky s následným vznikom zhoršenia videnia na pravé oko s reálnym rizikom vzniku závažnejšieho poškodenia funkcie zraku pravého oka vplyvom hromadenia sa krvi za očnou guľou (*retrobulbárny hematóm*). Tento zdravotný stav si následne vyžiadal operačný zákrok (viď nižšie).

5.28. Komisia aj na základe prehliadky cely zistila, že priestorové dispozície cely zodpovedajú možnosti vzniku tohto poranenia tak, ako to uviedol Milan Lučanský. V každom prípade nie je možné, len na základe dostupných podkladov, spochybniť či dokonca vylúčiť vznik úrazu oka verziou, ktorú po úraze uvádzal samotný Milan Lučanský.

5.29. Komisia po vyhodnotení výsledkov vypočítania príslušníkov ZVJS, ako aj na základe vzhliadnutia kamerových záznamov spred cely 131 vylučuje, že by na vzniku tohto úrazu oka obvineného aktívne participovala iná osoba, resp. že by k úrazu oka došlo priamym aktívnym konaním inej osoby či osôb proti osobe Milana Lučanského. V tejto súvislosti Komisia nezistila ani žiadnu minimálnu časovú a priestorovú možnosť účasti inej osoby pri vzniku tohto úrazu v ÚVV a ÚVTOS Prešov.

5.30. Komisia sa zaoberala podrobne a v dostatočnom časovom rámci aj okolnosťou, či poranenie pravého oka Milana Lučanského z noci z 8. decembra 2020 na 9. decembra 2020 mohlo súvisieť s náhodným (vedľajším) úrazovým dejom tváre pri úmyselnom pokuse o sebapoškodenie (obesením). Komisia sa zhodla na tom, že pri prešetrení tejto udalosti nezistila žiadny taký aspekt, ktorý by umožňoval interpretovať túto udalosť inak alebo napr. ako nevydarený pokus o samovraždu.

5.31. V každom prípade však je možné podľa poznatkov Komisie sumarizovať, že tupý úraz pravého oka Milana Lučanského vznikol vlastným konaním menovaného, bez akejkoľvek účasti inej osoby. Samotný vznik úrazu pravého oka Milana Lučanského nebol predvídateľný a teda preventabilný, t.j. nebolo

možné mu zabrániť uplatnením žiadnych známych preventívnych opatrení v rámci pracovných činností príslušníkov ZVJS.

Manažment poskytovania zdravotnej starostlivosti bezprostredne po udalosti zo dňa 9. decembra 2020 realizovaný dňa 9. decembra 2020:

5.32. Komisia sa ďalej zaoberala zhoršením zdravotného stavu Milana Lučanského v súvislosti s úrazom pravého oka a jeho bezprostredného okolia a to dňa 9. decembra 2020. Milan Lučanský uviedol, že pri cvičení s vlastnou hmotnosťou malo dôjsť k zhoršeniu videnia na pravé oko so subjektívnym údajom o dvojitom videní. Išlo o vznik a progresiu (zhoršovanie vývoja) krvácania za pravou očnou guľou (*poúrazový retrobulbárny hematóm*). Táto komplikácia si vyžadovala špecializovaný operačný zákrok realizovaný v Ústrednej vojenskej nemocnici SNP Ružomberok.

5.33. Rozhodnutie vedúcej lekárky ÚVV a ÚVTOS Prešov jednak o vyšetrení v zariadení v Prešove, ale najmä rozhodnutie (či jej podiel na rozhodnutí zrejme širšieho lekárskeho konzília) o bezodkladnom špecializovanom vyšetrení obvineného vo FNSP Prešov a následné rozhodnutie o vykonaní operačného zákroku na špecializovanom pracovisku Kliniky ORL ÚVN SNP v Ružomberku považuje Komisia za správne.

5.34. Analýza postupov manažmentu sledu lekárskeho vyšetrení a poskytovanie odbornej zdravotnej starostlivosti zo strany ÚVV a ÚVTOS Prešov Komisia hodnotí ako správne a včasné, bez zistenia odborného pochybenia v postupoch ZVJS. Lekársky dohľad bol navyše poskytnutý aj pri transporte Milana Lučanského do ÚVN SNP Ružomberok, čo je možné považovať za postup nad rámec bežných pracovných činností a úloh zdravotných pracovníkov ÚVV a ÚVTOS Prešov, ako to vyplynulo z činnosti Komisie. Lekárka z ÚVV a ÚVTOS Prešov v tejto súvislosti uviedla, že svoju účasť v eskorte si vyžiadala z dôvodu zabezpečovania základných životných funkcií Milana Lučanského.

Udalosť, ku ktorej došlo dňa 10. decembra 2020 v Ústrednej vojenskej nemocnici SNP v Ružomberku pri prevoze obvineného na kontrolné očné vyšetrenie:

5.35. Účasť príslušníkov ZVJS z UVV Banská Bystrica na eskorte je jednoznačne odôvodnená administratívnym premiestnením Milana Lučanského do ÚVV Banská Bystrica z dôvodu, že uvedený ústav bol geograficky najbližší väzobný ústav k ÚVN Ružomberok. Takýto postup Komisia považuje za štandardný. Po detailnom vypočítaní členov eskorty z ÚVV Banská Bystrica zo dňa 10. decembra 2020 boli vyčerpávajúco objasnené všetky podstatné okolnosti pádu Milana Lučanského z vozíka, pri jeho prevrátení sa s vozíkom smerom dozadu po tom, ako sa menovaný pri nezaistenom vozíku snažil posadiť do vozíka, ktorý obsluhoval zdravotnícky personál ÚVN Ružomberok, pred transportom na kontrolné očné vyšetrenie.

5.36. Pri tejto udalosti malo dôjsť k pomliaždeniu temena hlavy Milana Lučanského kontaktom s podlahou chodby nemocnice v priestore pred izbou. Komisia v tejto súvislosti zistila, že samotná udalosť nemala žiadnu následnú konsekvenciu na zdravotnom stave menovaného a to ani na celkovom zdravotnom stave a ani na zdravotnom stave v súvislosti s predchádzajúcim úrazom pravého oka. Udalosť je možné spoľahlivo označiť za nešťastnú náhodu, bez zistenia akýchkoľvek nezrovnalostí, ktoré by spochybňovali označenie a obsah slovného spojenia *nešťastná udalosť*. Odborné pochybenie

pri zabezpečení vlastného transportu v súvislosti s výkonom a náplňou pracovných činností príslušníkov ZVJS nebolo zistené.

5.37. Komisia poznamenáva, že pri eskortovaní Milana Lučanského boli príslušníkmi ZVJS v rámci jeho hospitalizácie vo ÚVN Ružomberok, opakovane použité donucovacie prostriedky - predvážacie retiazky a spútačacie retiazky a spútačací opasok. Komisia berie na vedomie, že rozhodnutie o použití týchto donucovacích prostriedkov je v zmysle zákona v kompetencii riaditeľa ústavu alebo ním povereného príslušníka ZVJS, rovnako aj to, že v prípade eskortovania obvinených je ich použitie zákonné aj výlučne z preventívnych dôvodov.¹²⁾ Napriek uvedenému, najmä však s ohľadom na pooperačný stav Milana Lučanského spojený s plnou anestéziou v rámci operačného zákroku, hodnotí Komisia použitie uvedených donucovacích prostriedkov ako neprimerané. Použitie donucovacích prostriedkov, ktorými dochádza k obmedzeniu pohybu väznenej osoby, môže navyše u osôb v pooperačnom stave viesť k nečakanej strate koordinácie pohybu a tým aj k následnému zraneniu.

Manažment poskytovania zdravotnej starostlivosti v NOO a ÚVTOS Trenčín:

5.38. Komisia zastáva názor, že umiestnenie Milana Lučanského v NOO a ÚVTOS Trenčín bolo správnym rozhodnutím vzhľadom na pooperačný stav obvineného, ako aj plánované kontrolné vyšetrenia. Jeho zaradenie do monitorovaného priestoru (lokalizovaného na oddelení psychiatrie; priestor bez možnosti audio-vizuálneho nahrávania) vzhľadom k úrazu - krátko po umiestnení do väzby, ako aj vzhľadom k potrebe operačného zákroku krátko po vzatí do väzby, chápe Komisia po detailnom vysvetlení zodpovednými osobami ako medicínsky indikované. Uvedené platí aj s ohľadom na tú skutočnosť, že v prípade Milana Lučanského nešlo o pacienta s akoukoľvek psychickou poruchou, t.j. bez akejkoľvek medikamentózne liečby v súvislosti s duševnou poruchou či stavom. Jeho umiestnenie na monitorovanú izbu psychiatrického oddelenia bolo preventívnym opatrením v rámci jeho zaradenia do rizikovej skupiny č. 3 v súvislosti s vyššie uvedenými kritériami a tým, že takéto zariadenie sa nachádza práve na psychiatrickom oddelení NOO a ÚVTOS Trenčín.

5.39. K samotnej liečbe z hľadiska poúrazovej starostlivosti o oko, ale aj k možnostiam prípadného zachytenia takých psychických zmien či signálov u Milana Lučanského, ktoré by mohli poukazovať na zvýšené riziko budúceho sebapoškodenia sa Komisia len na základe dostupných podkladov a vykonaných vypočítí kompetentných osôb nemôže objektívne vyjadriť. Z pohľadu dostupných informácií od ošetrojúcich lekárov, ale aj referentov denných činností, Komisia vyhodnotila poskytnuté údaje a informácie tak, že v danom čase, t.j. od 9. decembra 2020 do 22. decembra 2020 neboli u menovaného prítomné žiadne také príznaky a zistiteľné signály, ktoré by poukazovali na možnosť budúceho sebapoškodenia, a teda nemohli byť brané na zreteľ ani žiadne také okolnosti, ktoré by vyžadovali prispôbenie špecifických preventívnych postupov zo strany ZVJS.

5.40. Zhrnúc uvedené Komisia konštatuje, že z jej dostupných podkladov nezistila pochybnosti v postupoch zdravotníckych pracovníkov ZVJS ani príslušníkov ZVJS počas pobytu Milana Lučanského v NOO a ÚVTOS Trenčín. Počas jeho pobytu v NOO a ÚVTOS Trenčín mu bolo nariadené monitorovanie na návrh ošetrojúceho lekára a bol zaradený do rizikovej skupiny č. 3. Na základe vyjadrovania a konania Milana Lučanského, ktorý bol opisovaný ako pokojný, rozvážny a racionálny, bez náznaku problémového správania, nebolo zdravotníckym personálom nemocnice identifikované riziko

---

¹²⁾ § 31 ods. 2 zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v platnom znení.

samovražedného konania. Zaradenie do rizikovej skupiny č. 3 a umiestnenie do monitorovacej cely odôvodňovali potrebou obozretnosti a prevencie vzhľadom na identifikované rizikové faktory, konkrétne skorá adaptačná fáza menovaného vo výkone väzby v kombinácií s potrebou operačného zákroku krátko po nastúpení do výkonu väzby.

5.41. Režim monitorovania Milana Lučanského bol ukončený dňa 22. decembra 2020 na základe konštatovania, že jeho stav je stabilizovaný, pričom bol následne zaradený do rizikovej skupiny č. 2 a premiestnený späť do ÚVV a ÚVTOS Prešov. Zaradenie do rizikového stupňa 2 znamenalo zvýšenie dohľadu (kontrola každú pol hodinu) a zároveň poskytovanie psychologickej intervencie. Tá mu bola poskytnutá v deň návratu do ÚVV a ÚVTOS Prešov psychológom ústavu, ktorý vyhodnotil psychický stav a úroveň duševného prežívania Milana Lučanského ako relatívne stabilizované, primerané situácii. Ďalšia psychologická konzultácia bola obvinenému poskytnutá dňa 29. decembra 2020, na základe ktorej psychológ opätovne konštatoval stabilizovaný stav a neprítomnosť myšlienok s potenciálne suicidálnym obsahom. V tomto bode Komisia zdôrazňuje, že tak ako v predchádzajúcich dňoch väzby, ani priamo 29. decembra 2020, väzenskí odborníci u Milana Lučanského nespozorovali akékoľvek riziko samovraždy.

5.42. Komisia na základe zistených skutočností konštatuje, že zdravotnícky personál a ostatní príslušníci ZVJS vykonali dostatočné kroky k identifikácii rizika sebapoškodenia Milana Lučanského. Preventívne zaradenie na monitoring (riziková skupina č. 3) a následné nariadenie zvýšeného dohľadu a psychologická intervencia (riziková skupina č. 2) napriek tomu, že riziko nebolo jednoznačne identifikované, hodnotí Komisia z pohľadu preventívno-bezpečnostného pozitívne a považuje ho za opatrenie primerané danej situácii. Zároveň je Komisia toho názoru, že nebolo možné rozumne očakávať prijatie ďalších opatrení zo strany ZVJS, ktoré by mohli spáchaniu samovraždy Milana Lučanského zabrániť. Komisia preto dospela k názoru, že k porušeniu práva na život, chráneného čl. 2 Dohovoru, zo strany ZVJS v rámci výkonu väzby Milana Lučanského, nedošlo.

5.43. Komisia sa pri svojej činnosti zaoberala aj otázkou, či do základných práv Milana Lučanského mohlo byť zasiahnuté jeho samostatným umiestnením na cele, a to s ohľadom na čl. 3 Dohovoru, ktorý zakazuje mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest. Problematikou umiestnenia väznenej osoby na samotke sa z medzinárodných dokumentov zaoberajú najmä Pravidlá Nelsona Mandelu. Pravidlo 44 poskytuje definíciu samoväzby, ktorou je umiestnenie osoby na 22 hodín alebo viac denne bez zmysluplného kontaktu s ľuďmi. Za dlhodobú samoväzbu sa považuje samoväzba presahujúca dobu 15 po sebe nasledujúcich dní. Pravidlá zároveň stanovujú, že samoväzba sa použije iba vo výnimočných prípadoch ako posledná možnosť a na čo najkratšiu dobu (článok 45).

5.44. Výbor CPT uviedol, že samotka môže za určitých okolností predstavovať neľudské a ponižujúce zaobchádzanie a všetky jej formy by mali byť čo najkratšie (druhá všeobecná správa CPT). Vo svojej 21. všeobecnej správe z roku 2011 Výbor CPT popísal účinky samoväzby ako potenciálne „mimoriadne škodlivé“ (bod 53). Výbor taktiež uviedol, že použitie segregácie pre väznenú osobu, u ktorej existuje vážne riziko pokusu o sebapoškodenie alebo samovraždu, je absolútne nevhodné a neprijateľné.

5.45. Otázkou samoväzby sa zaoberal v rozhodovacej činnosti aj ESĽP. Vo veci *Piechowicz proti Poľsku* ESĽP konštatoval porušenie čl. 3 v súvislosti s viacnásobným predlžovaním režimu, určeného pre nebezpečných väzňov, s prihliadnutím na aspekty tohto režimu – izolácia, neustály dohľad a monitoring (aj kamerou na cele), podrobovanie pravidelným dôkladným osobným prehliadkam a prísne

obmedzenie jeho kontaktov s vonkajším svetom. Tento režim trval 2 roky a 9 mesiacov a súd bral pri rozhodovaní do úvahy súhrn všetkých obmedzení, ktorým bol väzeň vystavený. V rozhodnutí *Natoli proti Taliansku* EŠLP uviedol, že „úplná zmyslová izolácia v spojení s absolútnou sociálnou izoláciou môže zničiť osobnosť, a predstavovať tak formu neľudského zaobchádzania, ktoré nemôže byť ospravedlnené požiadavkami na bezpečnosť alebo akýmkoľvek iným dôvodom. Na druhej strane zákaz kontaktov s ďalšími väzňami z dôvodov bezpečnostných, disciplinárnych alebo ochranných sám o sebe nedosahuje intenzitu neľudského zaobchádzania alebo trestu“. V rozhodnutí *Sanchez proti Francúzsku* EŠLP nevyslovil porušenie čl. 3 napriek dôvodu, že umiestnenie väznenej osoby v samoväzbe trvalo 8 rokov. Súd vzal do úvahy skutočnosť, že počas celého výkonu samoväzby existovali bezpečnostné dôvody na prísne opatrenia, ale aj ostatné aspekty výkonu trestu, akými sú materiálne podmienky, ale aj skutočnosť, že mu boli umožnené návštevy manželky. Zlé zaobchádzanie musí dosiahnuť istú minimálnu úroveň závažnosti, aby mohlo spôsobiť porušenie čl. 3 Dohovoru. Posúdenie tejto minimálnej úrovne závisí na všetkých okolnostiach prípadu, ako je dĺžka tohto zaobchádzania, jeho psychické a fyzické následky a aj subjektívne danosti konkrétnej osoby. Dôkazy o zlom zaobchádzaní môžu byť vyvodené z koexistencie dostatočne silných, jasných a zhodných záverov. Za „neľudské“ zaobchádzanie je možné považovať konanie, ktoré je dopredu premyslené a spôsobuje buď skutočné ublíženie na telesnom zdraví, alebo intenzívne fyzické alebo duševné utrpenie. „Ponižujúcim“ zaobchádzaním je také konanie, ktoré je schopné obeť pokoriť a ponižovať a vyvoláva u nej pocity strachu, úzkosti a menejcennosti. Aby bolo zaobchádzanie možné označiť za neľudské alebo ponižujúce, musí prekročiť taký stupeň utrpenia alebo poníženia, ktorý je možné považovať za legitímny vzhľadom na nevyhnutné obmedzenie základných práv počas výkonu väzby.

5.46. Komisia zo zistených skutočností dospela k názoru, že v medziach vlastných kompetencií a pri zohľadnení reálneho stavu materiálnych podmienok ÚVV a ÚVTOS Prešov a NOO a ÚVTOS Trenčín bolo zaobchádzanie s Milanom Lučanským zo strany ZVJS realizované spôsobom zlučiteľným s úctou k jeho ľudskej dôstojnosti a spôsob a metódy zaobchádzania nevystavovali obvineného úzkosti alebo útrapám v intenzite prekračujúcej nevyhnutnú úroveň utrpenia, ktorú so sebou nesie samotný výkon väzby.

5.47. Je potrebné brať do úvahy skutočnosť, že preventívno-bezpečnostné opatrenia prijaté pri nástupe Milana Lučanského do väzby museli reflektovať špecifickú profesijnú minulosť menovaného, nakoľko Milan Lučanský pôsobil ako prezident policajného zboru a predtým sa dlhé roky podieľal na odhaľovaní závažnej trestnej činnosti. Jeho umiestnenie na celu s inou väznenou osobou, alebo aj umožnenie inej formy kontaktu s ostatnými väznenými osobami je možné dôvodne považovať za rizikové. Komisia preto vníma preventívno-bezpečnostné opatrenia prijaté po nástupe Milana Lučanského na výkon väzby v ÚVV a ÚVTOS Prešov za zákonné a adekvátne. K preventívno-bezpečnostným opatreniam možno priradiť aj pokyn riaditeľa ÚVV a ÚVTOS Prešov na nahrávanie a zálohovanie kamerových záznamov z chodby pred celou Milana Lučanského a súčasne jeho umiestnenie do cely najbližšie k chodbovej kamere. S ohľadom na technické limity kamerového systému v ÚVV a ÚVTOS Prešov uvedený pokyn riaditeľa ústavu zabezpečil existenciu kamerových záznamov spred cely Milana Lučanského, resp. bez vydania takéhoto pokynu by takéto kamerové záznamy vôbec neboli k dispozícii.

5.48. Pri skúmaní povahy a trvaní samostatného umiestnenia Milana Lučanského je potrebné vziať do úvahy materiálne podmienky, ktoré súviseli s jeho výkonom väzby. Cely, v ktorých bol menovaný umiestnený, boli rozlohou (vzhľadom na minimálne medzinárodné štandardy) dostatočne veľké, boli vybavené posteľou, stolom, stoličkou, mali oddelené hygienické zariadenie a okno. Na cele, v ktorej

bol Milan Lučanský umiestnený po jeho návrate z NOO a ÚVTOS Trenčín, mu bol inštalovaný televízny prijímač, v cele mal možnosť tiež počúvať rádio, mal k dispozícii knihy. V ÚVV a ÚVTOS Prešov mal každý deň možnosť hodinovej vychádzky na čerstvom vzduchu. Komisia tiež zaznamenala, že Milan Lučanský sa informoval o možnosti predĺženia vychádzok, pričom túto možnosť počas posledných dvoch dní nevyužil. Materiálne podmienky teda vo vzťahu k minimálnym medzinárodným štandardom považuje Komisia za dostatočné.

5.49. Čo sa týka sociálneho kontaktu, Milan Lučanský mal viacero návštev jeho obhajcov, okrem toho absolvoval niekoľkokrát návštevu lekára a pohovor s psychologickým personálom. S rodinou sa obvinený počas výkonu väzby nestretol, je síce pravdou, že o návštevu ani nežiadal, avšak toto nekonanie je možné skôr pričítať jeho vedomosti o obmedzeniach, súvisiacich s výkonom kolúznej väzby, pretože inak pri pohovoroch so zamestnancami ZVJS verbalizoval absenciu kontaktu s rodinou ako ťažkosť, s ktorou mal problém sa vyrovnáť. Je pravdou, že sociálna izolácia – absencia kontaktu s rodinou a oddelenie obvineného od ostatných obvinených môže pri dlhšom časovom trvaní dosiahnuť intenzitu neľudského zaobchádzania a teda porušenia čl. 3 Dohovoru. ESĽP však za porušenie čl. 3 väznenej osoby považuje spravidla izoláciu v trvaní rokov, nie týždňov alebo mesiacov (napr. *Messina v. Taliansko* – 4 a pol roka, *Öcalan v. Turecko* – 6 rokov). Keďže výkon väzby Milana Lučanského trval necelý mesiac, je možné odôvodnene predpokladať, že obmedzenia, ktorým bol vystavený, by v prípade posudzovania prípadu podľa štandardov ESĽP, nedosiahli intenzitu porušenia základného práva.

5.50. Zo zistení komisie tiež vyplynulo, že pri doručovaní korešpondencie Milanovi Lučanskému z dôvodu kontroly zo strany OČTK došlo k takému časovému oneskoreniu, ktorého dôsledkom bolo, že sa mu niektoré z písomností nepodarilo pred jeho úmrtím doručiť. Zároveň komisia zistila skutočnosť, že niektorému z jeho právnych zástupcov bol umožnený vstup do ústavu za účelom porady s Milanom Lučanským bez nutnosti overenia plnomocenstva zo strany OČTK, pričom inému zástupcovi bol takýto postup odopretý. Komisii sa z vypočutia príslušníkov ZVJS nepodarilo zistiť adekvátny dôvod takého postupu.

6. Závery komisie

6.1. Komisia pri svojich záveroch vychádzala z tých podkladov, ktoré mala k dispozícii. Komisia nemala možnosť oboznámiť sa so zdravotnou dokumentáciou Milana Lučanského, ani s tými podkladmi, ktoré tvorili súčasť vyšetrovacieho spisu. Komisia pri prešetrovaní nedisponovala takými možnosťami, aké majú orgány činné v trestnom konaní. Záver komisie preto nemôže prejudikovať závery, ktoré budú výsledkom trestného konania.

6.2. Komisia k otázke priebehu mimoriadnej udalosti zo dňa 29. decembra 2020 uvádza, že sa jej zo zistených podkladov nepodarilo zistiť také skutočnosti, ktoré by spochybňovali medializovanú verziu udalosti, v zmysle ktorej došlo v uvedený deň k pokusu o samovraždu a následnému úmrtiu Milana Lučanského v zdravotníckom zariadení. Komisia k záveru dospela na základe vyhodnotenia písomných podkladov, kamerových záznamov, výpisov zo systému zaznamenávania otvárania ciel, vyjadrení vypočutých osôb a informácií z priebehu zasadnutí Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre obranu a bezpečnosť, pričom všetky získané informácie vyhodnotila vo vzájomných súvislostiach.

6.3. Vychádzajúc zo skutočnosti, že po otvorení cely v čase o 16:39 a následnej resuscitácii sa podarilo príslušníkom ZVJS obnoviť činnosť srdca Milana Lučanského, je možné spoľahlivo vylúčiť, že k tragickej udalosti došlo skôr, ako v maximálnom časovom horizonte približne desiatich minút spätne pred otvorením cely. Pre posúdenie možnosti priameho cudzieho zavinenia bolo preto rozhodujúce objektivizovať bezprostredne predchádzajúce dejové súvislosti. Z kamerových záznamov vyplýva, že vizuálna kontrola cez priehľadový otvor cely (bez jej otvorenia) bola vykonaná v čase o 16:30, pričom z následného kamerového záznamu nevyplývalo, že by do cely až do času 16:39 vstúpila nejaká osoba. Je potrebné uviesť, že kamerový záznam v čase od 16:30 do času 16:39 bol krátko prerušený (cca 2 minúty). Dôvodom je podľa vyjadrenia riaditeľa ÚVV a ÚVTOS Prešov systém fungovania kamerového systému, ktorého záznamové zariadenia je automaticky aktivované senzorom pohybu, a automaticky vypínané v prípade, že v optickom zábere kamery nie je detekovaný pohyb. Nakoľko časy otvárania cely je možné spätne preveriť aj z ďalšieho systému, ktorý elektronicky zaznamenáva každé otvorenie dverí a mreží cely, považuje komisia za dôležité, že vo výpise z uvedeného systému nenašla taký záznam, ktorý by identifikoval otvorenie cely v časovom intervale od 16:30 do 16:39. Komisia tiež preverila časové korelácie vstupu do cely o 16:39, ako aj všetkých ostatných otvorení cely v daný deň, porovnaním kamerových záznamov a elektronických záznamov o otvorení cely, pričom v týchto záznamoch nezistila nehody. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že spoľahlivé vylúčenie možnosti prípadnej manipulácie so záznamami si vyžaduje znalecké skúmanie v trestnom konaní.

6.4. Komisia vzala do úvahy aj výpovede príslušníkov ZVJS, ktorí po otvorení cely v čase o 16:39 poskytli Milanovi Lučanskému prvú pomoc a ďalších príslušníkov, lekárkou ústavu a riaditeľa ústavu, ktorí boli na mieste prítomní v čase od poskytnutia prvej pomoci až do stabilizácie srdcovej činnosti a následného transportu do zdravotníckeho zariadenia. Vo výpovediach príslušníkov komisia nezistila také rozpory, ktoré by mohli vyvolať pochybnosti o inom priebehu udalostí, ani také skutočnosti, ktoré by spochybňovali správnosť manažmentu poskytnutia prvej pomoci pred transportom do zdravotníckeho zariadenia. Aj keď komisia nedokázala objektívne preveriť, aký bol vnem príslušníka ZVJS pri vizuálnej kontrole v čase o 16:30, ani to, čo mohli príslušníci vidieť cez bufetové okienko po jeho otvorení v čase o 16:39, nepovažuje túto skutočnosť za relevantnú vo vzťahu k zistenému skutkovému stavu .

6.5. Najväčším limitom komisie pri objektivizácii skutkového stavu bola nemožnosť preskúmať zdravotnú dokumentáciu a predbežnú správu z pitvy. Komisia však vzala do úvahy informáciu z neverejného zasadnutia Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre obranu a bezpečnosť, na ktorej vystúpil generálny prokurátor a považuje jeho vyjadrenie k vykonanej pitve za podporné vo vzťahu k prijatému záveru.

6.6. Komisia tiež nezistila také významné skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné konštatovať pochybenie príslušníkov ZVJS alebo zdravotníckeho personálu pri zaobchádzaní s Milanom Lučanským počas jeho výkonu väzby a pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a ktoré by mohli mať priamy alebo nepriamy vplyv na priebeh udalosti zo dňa 29. decembra 2020. Komisia k tomuto záveru dospela po vyhodnotení informácií o postupoch, ktoré súviseli s poskytovaním lekárskej starostlivosti po zranení oka zo dňa 9. decembra 2020 a s vyhodnocovaním rizika suicidálneho konania, na základe ktorého bol Milan Lučanský dočasne monitorovaný v Nemocnici ÚVTOS Trenčín a následne po návrate do ÚVTOS Prešov podrobený zvýšenému dohľadu a psychologickému intervencii. Komisia zo záznamov, vedených v internej aplikácii ústavu, ani z vypočutia príslušníkov zboru nezistila, že by počas výkonu väzby došlo ku konfliktnej situácii vedúcej k nutnosti použitia donucovacích prostriedkov. V týchto intenciách posúdila použitie spútaťacieho opasku pri prevoze Milana Lučanského bezprostredne po operačnom

zákroku v Ústrednej vojenskej nemocnici SNP za neprimerané, napriek tomu, že možnosť takého postupu je predpokladaná zákonom. Komisia tiež vyhodnotila umiestnenie Milana Lučanského na cele samostatne bez možnosti plnohodnotného sociálneho kontaktu ako problematické vo vzťahu k medzinárodným štandardom, avšak po zohľadnení judikatúry ESLP dospela k záveru, že vzhľadom na pomerne krátky čas výkonu väzby v tomto režime nie je možné dospieť k záveru o porušení jeho základných práv a slobôd.

7. Odporúčania Komisie a úvahy *de lege ferenda*

7.1. Aj keď Komisia dospela k názoru, že samostatné umiestnenie Milana Lučanského bolo v rámci prijatých preventívno-bezpečnostných opatrení s ohľadom najmä na jeho špecifickú profesijnú minulosť adekvátne a správne, a súčasne, že s ohľadom na krátkosť trvania jeho väzby nebolo spôsobilé zasiahnuť do jeho základných práv, Komisia odporúča analyzovať limity právnej úpravy týkajúcej sa väzby vykonávanej samostatným umiestnením v porovnaní s disciplinárnym trestom samoväzby, ktorý je zákonom ohraničený v trvaní maximálne 10 dní. V tomto kontexte Komisia upozorňuje na obmedzené možnosti zmysluplného trávenia času vo svetle zistení Výboru CPT v svojich správach z rokov 2013 a 2018. Komisia rovnako ako Výbor CPT v tejto súvislosti uznáva, že v ústavoch na výkon väzby, kde je vysoká fluktuácia väzňov a v niektorých prípadoch aj potenciálne riziko kolúzie, predstavuje ponuka organizovaných aktivít osobitnú výzvu. Na základe uvedených skutočností Komisia vyslovuje názor, že v oblasti garancie pred porušovaním základných práv neúmernou dĺžkou samostatného umiestnenia a v oblasti zabezpečovania režimových činností a možností trávenia voľného času väzobne stíhaných osôb je potrebné vykonať systémové zmeny.

7.2. V súvislosti s postupom zdravotníckych pracovníkov ZVJS pri dokumentovaní zranení nejasného pôvodu u obvinených a odsúdených osôb spôsobených v rámci výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody Komisia odporúča aplikovať do postupov ZVJS Manuál o efektívnom vyšetrovaní a dokumentovaní mučenia a iného krutého a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania (OSN, 1999) - tzv. Istanbulský protokol,¹³⁾ a to predovšetkým vo vzťahu k požiadavkám na dokumentáciu identifikovaných zranení, konkrétne vyjadrenia ošetrojúceho lekára k mechanizmu vzniku zranenia udávaného samotnou väznenou osobou a ako aj zaznamenania názoru vyšetrujúceho lekára či inej osoby, či verzia vzniku poranenia uvádzaná samotnou väznenou osobou je v súlade so samotným charakterom úrazu a požiadavky na vyhotovovanie obrazovej dokumentácie identifikovaných zranení. Rovnako je dôležité, aby ZVJS upriamila pozornosť aj na obsahovú a formálnu stránku opisu a prezentovania udalostí príslušníkmi ZVJS v zariadenia ZVJS.

7.3. V súvislosti s postupom príslušníkov ZVJS pri používaní prostriedkov obmedzenia pohybu počas eskorty alebo predvádzania obvineného alebo odsúdeného Komisia odporúča prijať taký interný predpis, ktorým bude garantované individuálne vyhodnocovanie nevyhnutnosti použitia týchto prostriedkov so zohľadnením konkrétnej situácie a rizík, pričom pre potreby spätnej kontroly Komisia odporúča viesť o týchto dôvodoch písomné záznamy.

7.4. Nakoľko komisia zistila, že kamerové záznamy nie sú v ÚVV a ÚVTOS Prešov uchovávané automaticky a v nepretržitom časovom rozsahu, pričom tiež zistila, že v jednotlivých ústavoch na výkon

---

¹³⁾ Manual on Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment – Istanbul Protocol, United Nations, 1999

väzby a výkon trestu odňatia slobody pravidlá pri používaní kamerového systému nie sú štandardizované, odporúča preveriť súčasný technický a bezpečnostný stav týchto systémov a vykonať kroky k modernizácii a zlepšeniu ich fungovania. Tento krok považuje komisia za zásadný vzhľadom na potrebu prevencie a spätnej kontroly možného excesívneho použitia donucovacích prostriedkov vo väzenských zariadeniach.

7.5. Komisia odporúča prijatie právnej úpravy, ktorou bude zabezpečená bezodkladná kontrola doručovanej písomnosti zo strany OČTK v prípade kolúznej väzby tak, aby v týchto prípadoch nedochádzalo k neodôvodneným prietahom.

7.6. Komisia víta iniciatívu ministerky spravodlivosti k zriadeniu odbornej komisie na prehodnotenie opatrení znižujúcich riziko samovražedného konania v podmienkach výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody.¹⁴⁾

7.7. Komisia víta aj medializované vyjadrenia ministerky o potrebe celospoločenskej diskusie o humanizácii väzenského systému. Komisia uznáva, že tento proces je náročný na organizačné procesy a materiálne zdroje. Presadzovanie čoraz väčšej miery štandardov ľudských práv môže byť medzi zástupcami ZVJS pri odborných diskusiách považované často za kontraproduktívne vzhľadom na potrebu zabezpečenia bezpečnosti, ktorá stále plní primárnu funkciu väzenstva. Preto pri presadzovaní pravidiel, ktoré sú formálne v súlade s medzinárodnými ľudsko-právnymi štandardmi, môže v praxi dochádzať k neodôvodnenej represii, ktorá má pôvod v preferencii zabezpečenia „maximálnej bezpečnosti“ aj za cenu obmedzenia základných práv. Proces humanizácie väzenstva je preto potrebné realizovať tak, aby poskytol aj príležitosť pre zlepšenie podmienok príslušníkov ZVJS pri ich odbornom pôsobení. Optimálne zaobchádzanie s väznenými osobami musí byť individualizované a kľúčovým predpokladom na reálne naplnenie tohto cieľa je zabezpečenie dostatočného množstva kvalifikovaného personálu, spolu s poskytnutím dostatočného časového priestoru pre realizáciu potrebných úloh. Komisia počas prieskumu zistila, že ÚVV a ÚVTOS Prešov evidoval v decembri preplnenosť kapacít na oddelení výkonu väzby. Nedostatok kapacitných možností vedie aj k nedostatku priestoru pre odborné aktivity, k nevyhovujúcim podmienkam a k preťaženiu zamestnancov. Tí sa na situáciu musia adaptovať a voliť spôsoby práce, ktoré im umožnia realizovať plánované činnosti len v takom rozsahu, aké sú ich reálne možnosti. Osobitným problémom vo väzenstve sú aj materiálne podmienky, ktoré v rozhodujúcej miere závisia od zdrojov financovania. Keďže táto oblasť je dlhodobo na okraji politického záujmu, aktivity v tejto oblasti je skôr možné definovať ako snahu o čiastkové odstraňovanie problémov alebo vo forme riešenia havarijných stavov či nevyhnutných rekonštrukcií, ako o systémové zlepšovanie materiálnych podmienok väzenskej populácie. Komisia teda v zmysle uvedených záverov odporúča, aby sa pri realizácii systémových zmien vo väzenstve popri prijímaní legislatívnych úprav vykonal aj audit materiálnych podmienok a zároveň aby boli urobené kroky, smerujúce k zabezpečeniu zodpovedajúcich materiálnych podmienok pre optimálne fungovanie väzenského systému. Taktiež považuje za dôležité vykonať také kroky, ktoré zabránia stavu preplnenosti väzenských zariadení.

8. Prílohy

---

¹⁴⁾ Rozkaz ministerky spravodlivosti č. 1/2021

Prílohou záverečnej správy sú Štatút Komisie, Zápisnica o hlasovaní členov Komisie a prípadné nesúhlasné odôvodnené stanoviska k Záverečnej správe.